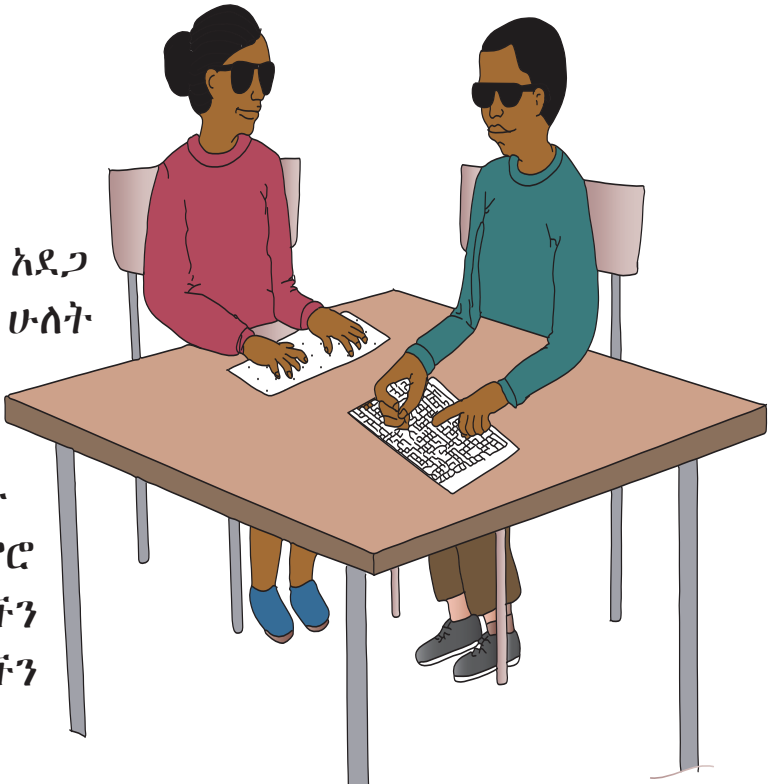

ግለንግብ

ልብብርሀኖቹ

በአንድ ወቅት በሰው-ሰራሽ አደጋ ምክንያት ዓይናቸውን ያጡ ሁለት የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች ነበሩ። የዓይናቸውን ብርሀን ያጡት በልጅነታቸው ነበር። ከልጅነታቸው ጀምሮ የስነፅሁፍና የተረት መፅሀፎችን እያነበቡና የሬዲዮ ፕሮግራሞችን እያዳመጡ አድገዋል።

*** “ዓይነሥውራን የሚያነቡት በምን መንገድ ነው? የሥነጽሑፍ ሥራዎችን ለህዝብ ማድረስ የሚያስችሉ የመገናኛ ዘዴዎች ምን ምን ናቸው?” ***

የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች በነበሩበት ጊዜ በብሬል የሚፅፏቸውን መጣጥፎች በትምህርት-ቤቱ ሚኒሚዲያ ያቀርቡ ነበር። የእነሱን የሚኒሚዲያ ዝግጅት ያዳምጡ የነበሩ የትምህርት-ቤቱ ማህበረሰብ አባላት አድናቆታቸውን በተለያዩ መንገዶች ይገልፀላቸው፤ “ልብብርሀኖቹ” እያሉም ያወድሷቸው ነበር። ዩኒቨርሲቲ ከገቡ በኋላም በብሬል የተፃፉ ልቦለዶችንና ለትምህርታቸው የሚያስፈልጉ መፃህፍትን በመዳሰስ አንብበዋል። በድምፅ የተቀዱ በርካታ የልቦለድና የኢልቦለድ መፃህፍትንና መጣጥፎችን አዳምጠዋል።

የአንደኛ ዓመት የዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች በነበሩበት ጊዜ የኢትዮጵያ ብሮድካስቲንግ ኮርፖሬሽን የስነፅሁፍ ውድድር ማስታወቂያ ማውጣቱን በሬዲዮ አዳመጡ። ማስታወቂያው ስራቸውን ለህዝብ ለማስተዋወቅ አነሳሳቸው። ዓይነውራኑ በብሬል የፃፏቸውን ግጥሞችና አጫጭር ልቦለዶች በጓደኞቻቸው በወረቀት አጽፈው ለውድድር አቀረቡ። ከሳምንት በኋላ ውጤቱ በሬዲዮ ተነገረ። አንደኛና ሁለተኛ ደረጃ በመውጣት ውድድሩን በማሸነፋቸው እያንዳንዳቸው አንዳንድ

ሬዲዮ ተሸለሙ። ይህም ከሁለተኛ ደረጃ ትምህርት-ቤታቸው የሚኒሚዲያ ቀጥሎ በስነፅሁፍ እውቅና ያገኙበት አጋጣሚ ነበር። በዚህም በመበረታታት በዋና ዋና የህትመት መገናኛ ዘዴዎች በርካታ መጣጥፎችንና ግጥሞችን ለማቅረብ ቻሉ። በመጨረሻም የ“ጥበብ ማዕድ” ና “የሕይወት ፍሬ” የተሰኙ ሁለት መፅሀፎች በጋራ አሳተሙ። በዚህም ዝናን እያተረፉ መጡ።

በስነፅሁፍ ዝናን በማትረፋቸው ልቡብርሃኖቹ ተጠቃሚ መሆን ቻሉ። የፈጠራ ችሎታቸውን በስነፅሁፍቻቸው በማስመስከራቸው ደስተኛ ሆኑ።

1ኛ ቀን

ማዳመጥ

የጋዜጣና የመጽሐት አገልግሎት ለሚከተሉት ጥያቄዎች በቃላትሁ መልስ ስጡ።

ሀ. ጋዜጣና መጽሐት የሚይዟቸው መረጃዎች ምን ምን ናቸው?

ለ. በትምህርት-ቤት የሚዘጋጁ ጋዜጦችና መጽሐቶች የሚያተኩሩባቸው ጉዳዮች ምን ምን ናቸው?

መነጠል

1. ቀጥሎ የቀረቡትን ባለቅጥያ ቃላት ነጣጥላችሁ አሳዩ።

ሀ. ዓለማቀፋዊነት

ለ. ኢትዮጵያዊነት

2. ቀጥሎ የቀረቡትን ባለ ቅጥያ ቃላት ቅጥያውን ከዋናው ቃል ነጥላችሁ አሳዩ።

ሀ. በመኪና ለ. እንደተማሪ ሐ. ከዛፍላይ መ. ወደትምህርት-ቤት

2ኛ ቀን

ማንበብ

1. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በቃላትሁ መልሱ።

ሀ. ርእሱ ስለምን ሊገልፅ እንደሚችል ገምታችሁ ተናገሩ።

ለ. ከሥዕሉ ምን ተረዳችሁ?

ሐ. በሥዕሉና በርእሱ መካከል ያለውን ግንኙነት ግለፁ?

2. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በፅሁፍ መልሱ።

ሀ. ተማሪዎቹ የሥነጽሑፍ እውቀታቸውን የበለጠ እንዲያሳድጉ ግፊት የፈጠረላቸው ምንድን ነው?

ለ. ልብብርሀኖቹ በጋራ ያሳተሟቸው መፅሐፎች ብዛት ስንት ነው? ርዕሳቸውስ?

ቃላት

የሚከተሉትን ቃላት ፍቻቸውን ለንደኞቻችሁ በጽሑፍ አብራሩላቸው።

ሀ. ስነጽሑፍ ለ. ሚኒሚዲያ ሐ. መጽሐፍ መ. አጋጣሚ ሠ. መጣጥፍ

መጻፍ

የአካል ጉዳት ካለባቸው ጠንካራ ሰዎች የምታውቋቸውን አንዳቸውን በመምረጥ ስለጠንካራ ሥራዎቻቸው ተገቢ ሥርዓተነጥቦችን በመጠቀም ሁለት አንቀጾችን ጻፉ።

3ኛ ቀን

ማዳመጥ

የጋዜጣና የመጽሔት አገልግሎት

ለሚከተሉት ጥያቄዎች አጫጭር መልሶችን በምንባቡ መሠረት በጽሑፍ ስጡ።

- ሀ. መጽሔት በይዘቱ ከመጽሐፍ በምን ይለያል?
- ለ. ጋዜጦችን፣ መጽሔቶችንና መጻሕፍትን በማንበብ ምን ጥቅም ይገኛል?
- ሐ. ተማሪዎች የመጻፍና የፈጠራ ችሎታቸውን የሚያሻሽሉት እንዴት ነው?

ቃላት

ለሚከተሉት ጥያቄዎች በምሳሌው መሠረት መልሶችን በጽሑፍ ስጡ።

- ሀ. በረረ ብሎ በራሪ ቢል በከለ ብሎ _____ ይላል።
- ለ. ጻፈ ብሎ መጻፍ ቢል ገለጠ ብሎ _____ ይላል።
- ሐ. ጻፈ ብሎ መጻፊያ ቢል ገለጠ ብሎ _____ ይላል።

መነጠል

ከአሁን በፊት በተለማመዳችሁት መሠረት “-አዊ” እና “-ነት” የሚሉ ቅጥያዎች ያሉባቸውን አራት ቃላት ፈልጋችሁ በመጻፍ ቅጥያዎቹን ከዋናው ቃል በመነጠል አሳዩ።

4ኛ ቀን

ማንበብ

ለሚከተሉት ጥያቄዎች አጫጭር መልሶችን በምንባቡ መሠረት በጽሑፍ ስጡ።

ሀ. ባለታሪኮቹ የኢትዮጵያ ብሮድካስቲንግ ኮርፖሬሽን ባደረገው የሥነጽሑፍ ውድድር አሸንፈው እውቅና ማግኘታቸው ያስገኘላቸው ጥቅም ምንድን ነው?

ለ. ባለታሪኮቹ በሚኒሚዲያ ያቀርቧቸው የነበሩ ዝግጅቶች ምን ምን ነበሩ?

ቃላት

1. ለሚከተሉት ቃላት በምንባቡ መሠረት ዐውዳዊ ፍቻቸውን በጽሑፍ ስጡ።

ሀ. አተረፈ   ለ. ውድድር   ሐ. ፈጠራ

2. የሚከተሉትን ቃላትና ሐረጎች ፍቻቸውን በቃላችሁ ግለጹቸው።

ሀ. በማስመስከራቸው   ሐ. የጥበብ ማዕድ

ለ. ልብብርሃን   መ. እውቅና ያገኙበት

መጻፍ

የጽሑፉ ባለታሪኮች ያከናወኗቸውን ድርጊቶች በራሳችሁ አባባል ተገቢ ሥርዓተነጥቦችን በመጠቀም ሁለት አንቀጾችን ጻፉ።

ግለገብ

ሚኒሚዲያ

ሚኒሚዲያ ተንቀሳቃሽና የማይንቀሳቀስ ተብሎ በሁለት ይከፈላል። ተንቀሳቃሽ ሚኒሚዲያ በድምፅ ማጉያ አማካይነት መልእክት ለሰዎች ይተላለፍበታል፤ ማስታዎቂያዎችም ይነገሩበታል። በዚህም መልእክትን በአንድ ጊዜ ለብዙ ሰዎች ማዳረስ ይቻላል። የማይንቀሳቀስ ሚኒሚዲያ ግን ከአንድ ቦታ ብቻ መልእክት በቋሚነት ይተላለፍበታል።

ሚኒሚዲያ በተለያዩ የመንግሥት መሥሪያቤቶች አካባቢ ሊቋቋም ይችላል። በዚህም መሠረት የመሥሪያቤቱን ሠራተኞች ያስተምራል፤ ያዝናናል። የመሥሪያቤቱን አሠራር ለማሻሻል እንዲቻል አስተያየት ይሰጥበታል። የመሥሪያቤቱን የዕለት-ተዕለት ተግባራት በተመለከተ ዜናዎች ይቀርቡበታል።

በትምህርት-ቤት የሚሠራበት የሚኒሚዲያ ዓይነት ደግሞ በትምህርት-ቤት የተለያዩ ሥራዎች ይከናወኑበታል። ለምሳሌ፣ ተማሪዎች ጥሩ ሥነምግባር ይዘው እንዲያድጉ ትምህርት ይሰጥበታል፤ የትምህርት-ቤት ደንቦች ለተማሪዎች ይገለጹበታል። በተጨማሪም ተማሪዎች በንድፈ-ሐሳብ የሚማሩትን ትምህርት በተግባር ይፈትሹበታል፤ እውቀታቸውንም ያዳብሩበታል።

በአጠቃላይ ሚኒሚዲያ የተቋማትን ማኅበረሰብ አመለካከት ለመለወጥም ሆነ ለማስተሳሰር ጠቀሜታው የጎላ ነው። ማኅበረሰቦች ስለልማት፣ ስለትምህርት፣ ስለአስተዳደር፣ ስለጤና፣ ስለባህልና ስለማኅበራዊ እሴቶች በቂ ግንዛቤ እንዲኖራቸው ትልቅ እገዛ ያደርጋል።

1ኛ ቀን

ማዳመጥ

ስርጉትና ቢኒያም

የሚከተሉትን ጥያቄዎች ባዳመጣችሁት ምንባብ መሠረት በቃላችሁ መልሱ።

- ሀ. ከመጻሕፍት ምን ምን ቁምነገሮች ይገኛሉ?
- ለ. ተማሪዎች በዩኒቨርሲቲዎች በከፍተኛ ማዕረግ ለመመረቅ ምን ማድረግ አለባቸው?
- ሐ. ከመጻሕፍት የሚገኙ ቁምነገሮች በሚዲያ ለትምህርት-ቤቱ ማኅበረሰብ ከመቅረባቸው በፊት ምን መደረግ አለባቸው?

ቃላት

የሚከተሉትን ቃላት ፍቻቸውን በቃላችሁ አብራሩ።

- ሀ. ጭብጥ   ለ. ሙያ   ሐ. ማሻሻል   መ.ጠራ

መነጠል

1. የሚከተሉትን የመነሻ ቅጥያዎች ከዋናው ቃል ነጥላችሁ ዓፉ።
  - ሀ. እንደወረደ   ለ. ለትምህርት-ቤት   ሐ. ከሾፌር   መ. ወደአገር
2. የሚከተሉትን ቃላት መነሻና መድረሻ ቅጥያዎች ከዋናው ቃል ነጥላችሁ ጻፉ።

ሀ. በጋዜጣዎች	ሐ. ስለአዳመጣችሁ	ሠ. ስለጥያቄዎች
ለ. እንደአካባቢያችን	መ. ከጋዜጠኛነት	ረ. ከመጽሔቶች

2ኛ ቀን

ማንባብ

1. ለሚከተሉት ጥያቄዎች ተገቢ መልሶችን በምንባብ መሠረት በቃላችሁ ስጡ።
  - ሀ. ከሥዕሉ ምን ተረዳችሁ?
  - ለ. በሥዕሉና በርእሱ መካከል ምን ግንኙነት አስተዋላችሁ?

2. ለሚከተሉት ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በጽሑፍ መልስ ስጡ።

ሀ. በትምህርትቤት ሚኒሚዲያ ምን ምን መልእክቶች ይተላለፋሉ?

ለ. ሚኒሚዲያ በስንት ይከፈላል? ተግባራቸውን ግለጹ።

ቃላት

የሚከተሉትን ቃላት በምንባቡ መሠረት ዐውዳዊ ፍቻቸውን በቃል አብራሩ።

ሀ. አደረሰ	መ. ግንዛቤ	ሰ. ማዘናናት
ለ. ገለጹ	ሠ. ነደፈ	ሸ. ጠቀመ
ሐ. ተግባር	ረ. አሻሻለ	

መጻፍ

የምንባቡን ዋና መልዕክት በራሳችሁ አባባል አሳጥራችሁ በሁለት አንቀጾች ጽፋችሁ አንብቡ።

3ኛ ቀን

ማዳመጥ

ስርጉትና ቢኒያም

የምንባቡን ዋና መልእክት በሁለት ዓረፍተነገሮች ጽፋችሁ በክፍል ውስጥ አንብቡ።

ቃላት

የሚከተሉትን ቃላት ፍቻቸውን በጽሑፍ ስጡ።

ሀ. አለፉ	ለ. ተመረቁ	ሐ. ንጉ	መ. አነበነበ

ማጣመርና መነጠል

1. የሚከተሉትን ቃላት መነሻና መድረሻ ቅጥያዎች ከዋናው ቃል ለይታችሁ ጻፉ።

ምሳሌ፡- እንደወዛደሮች = እንደ - ወዛደር - ኦች = ወዛደር (ዋና ቃል)

ሀ. ስለከፈለች	መ. ስለእድገታችን
ለ. እንደግንዛቤሽ	ሠ. በጤናችን
ሐ. ከአርሶአደሮች	ረ. ወደአካባቢህ

2. በ “ሀ” ክፍል ያሉትን ቃላት በ “ለ” ክፍል ካሉት ቅጥያዎች ጋር በማዛመድ ባለቅጥያ ቃላት መስርቱ። (አንድ ቅጥያ ከአንድ በላይ ዋና ቃላት ጋር ሊዛመድ ይችላል።)

<u>ሀ</u>	<u>ለ</u>
1. ማኅበር	ሀ.-ኦች
2. ቁምነገር	ለ. -ዎች
3. ተሞክሮ	ሐ. -አዊ
4. ሙዚቃ	መ. -ነት
5. ጉዳይ	ሠ. -እኛ
6. መረጃ	
7. ዓለም	
8. ልማት	

4ኛ ቀን

ማንበብ

ቃላት

1. ለሚከተሉት ቃላት በምሳሌው መሠረት ተቃራኒ ፍቻቸውን ስጡ።

ምሳሌ:- ሀ. ብዙንን = ጥቂቶች	መ. ይዘው _____
ለ. እድገት _____	ሠ. ተንቀሳቃሽ _____
ሐ. ጠቃሚ _____	ረ. ቁምነገረኛ _____

2. የሚከተሉትን ቃላት ፍቻቸውን በጽሑፍ ግለጹ።

ሀ. ጎላ	ሐ. ዜና
ለ. ደንቦች	መ. ተንቀሳቃሽ

3. የሚከተሉትን ቃላት በምንባቡ ባላቸው ዐውድ መሠረት ዓረፍተነገሮችን ሠርታችሁ ፍቻቸውን ጻፉ።

ሀ. ደረሰ	ለ. ተማሪ	ሐ. አለማ	መ. ፈተሽ	ሠ. ተለያየ
--------	--------	--------	--------	---------

መጻፍ

በቡድን ሆናችሁ ከተለያዩ መገናኛ ዘዴዎች መካከል የእናንተ ምርጫ የትኛው እንደሆነ በምክንያት የሚገልፅ አንድ አንቀፅ ያፉ።

ግለንባብ

እማ ትርፌ

በአንድ አካባቢ እማ ትርፌና አባ ገረመው የሚባሉ ባልና ሚስት ነበሩ። በትዳር አብረው መኖር ከጀመሩ ሃያ ዓመት ሆኗቸዋል። አንተ ትብስ፣ አንቺ ትብሽ እየተባባሉ ይተጋገዛሉ። አንደኛው ሌላውን ያዳምጣል፤ በቤታቸው ጉዳይ በጋራ ይመካከራሉ፤ ይወስናሉ፤ ይሠራሉ። የተስማሙባቸውን ሐሳቦች ወደተግባር ይለውጣሉ።

እማ ትርፌ ጠንካራና ሥራ ወዳድ ሴት ናቸው። ሽቀጦችን ከሱቅ፣ አትክልትና ፍራፍሬን ከመጋዘን እየተረከቡ በጉልት ገበያ ይቸረቸራሉ። ባለቤታቸው አባ ገረመው ደግሞ ከብቶችን በማርባት ወተት ይሸጣሉ፤ ከብቶችን አድልበው ይሸጣሉ።

እማ ትርፌ በጉልት ገበያ በቸርቻሪነት ለረጅም ጊዜ በመሥራታቸው በገበያተኛው ዘንድ ታዋቂ ናቸው። የሳምንት ቀለብ ለመግዛት ወደገበያ የሚሄዱ ደንበኞቻቸው ሳይገቡበኟቸው አይመለሱም። በሐቀኝነታቸው ሰዎች ይወዷቸዋል። እማ ትርፌም “ደንበኛ ንጉሥ ነው” በሚል ደንበኞቻቸውን ያከብራሉ።

*** “ደንበኛ ንጉሥ ነው” ሲባል ምን ማለት ነው? ባለታሪኮቹ በትዳር ዓለም ለረጅም ዘመን የመቆየታቸው ምሥጢር ምን ይመስላችኋል?***

እማ ትርፌ ከጅምላ ነጋዴዎች ቡና ሲገዙ ተረፍረፍ ጨመርመር አድርገው ይሰጧቸዋል። እሳቸውም ከደንበኞቻቸው ብዙ ትርፍ ሳይፈልጉ መረቅረቅ አድርገው ይሸጣሉ። ከገዢ ጋር ተስማምተው የገንዘብና የዕቃ ልውውጡን በደስታ ያከናውናሉ። ፍልቅልቅና ተጫዋች በመሆናቸው ገዢዎችም ደስ ብሏቸው ይገኟቸዋል። እማ ትርፌ በአብዛኛው ከሌሎች የጉልት ቸርቻሪዎች ባነሰ ዋጋ ይሸጣሉ።

በአንድ ወቅት አንዲት ደንበኛቸው፣ “እማ ትርፌ፣ ቅቤ የለዎትም?” በማለት ትጠይቃለች። “ለዛሬስ የለኝም ልጄ!” አሏት። እማ ትርፌ ቅቤ ይዘው አያውቁም። ወተታቸውን እየናጡ ቅቤ መሸጥ አሰቡ። ወተቱን አጠራቅመው መናጥ ጀመሩ። ገበያው ደራላቸው። ቅቤ ፈላጊው በዛ። የገንዘብ አቅማቸውም እየጨመረ መጣ። ሥራቸውንም በሂደት ላቅ ወዳለ ዘርፍ ማሸጋገር ቻሉ። በዚህም ደስ እያላቸው ቀሪ ሕይወታቸውን መኖር ቻሉ።

1ኛ ቀን

ማዳመጥ ሻጭና ገዢ ቃላት

የሚከተሉትን ቃላት ፍቻቸውን በዕሁፍ ግለጹ።

- ሀ. ኪሳራ ለ. መለካት ሐ. ልውውጥ መ. ሽያጭ ሠ. ቸርቻሪ

ማጣመር

የሚከተሉትን ጥምር ቃላት በብዙ ቁጥር ጻፉ።

ምሳሌ፡- ብረትምጣድ = ብረትምጣዶች

- ሀ. ላባደር ለ. አርሶአደር ሐ. ሆደባሻ መ. ልቦለድ ሠ. ሥራአጥ

2ኛ ቀን

ማንበብ

1. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቃላት ሁ መልሱ።

- ሀ. ሻጪ ምንድን ነው?
- ለ. ገዢ ምንድን ነው? ከሻጪ ጋርስ ምን ግንኙነት አለው?

2. ለሚከተሉት ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት አጫጭር መልሶችን በዕሁፍ ስጡ።

- ሀ. ጅምላ ነጋዴ ከቸርቻሪ ነጋዴ በምን ይለያል?
- ለ. ብዙ ደንበኞች ከእማ ትርፌ የሚገዙት ለምንድን ነው?
- ሐ. ነጋዴዎች ደንበኞቻቸውን ለመሳብ ምን ማድረግ ያለባቸው ይመስላችኋል?

ቃላት

ቀጥሎ በቀረቡት ዐረፍተ ነገሮች ውስጥ የተሰመረባቸውን ቃላት ፍቻቸውን በዕሁፍ ስጡ።

- ሀ. ብዙ ትርፍ ሳይፈልጉ መረቅረቅ አድርገው ይሸጣሉ።
- ለ. በገበያተኛው ዘንድ ታዋቂ ነጋዴ ናቸው።
- ሐ. ወተቱን አጠራቅሞ መናጥ ቅቤ ለማግኘት ይረዳል።
- መ. የገንዘብ አቅማቸው አደገ።

መጻፍ

“እማ ትርፌ” በሚል ርዕስ የቀረበውን ምንጣብ ዋና መልዕክት በራሳችሁ አባባል አሳጥራችሁ በሁለት አንቀጾች ጽፋችሁ በክፍል ውስጥ አንብቡ።

3ኛ ቀን

ማዳመጥ

ሻጭና ገዢ

ለሚከተሉት ጥያቄዎች ተገቢ መልሶችን በጽሑፍ ስጡ።

- ሀ. “የዋጋ ቅናሽ ያደርጋል ታናሽ” ማለት ምን ማለት ነው?
- ለ. “ገንዘብ ካለ በሰማይ መንገድ አለ” የሚለው የአበው ምሳሌ መልእክት ምንድን ነው?

ቃላት

1. የሚከተሉትን ቃላት በምንጣቡ ባላቸው ዐውድ መሠረት ፍቻቸውን ስጡ።

- ሀ. ጅምላ   ለ. አሻሚ   ሐ. ሻጭ   መ. የሚታይ   ሠ. መከራከር

2. ለሚከተሉት ቃላት በምሳሌው መሰረት ተቃራኒ ፍቻቸውን ስጡ።

ምሳሌ፡- ጥቂት   በርካታ

- ሀ. ደስታ   ለ. አጠራቀመ   ሐ. ጥራት   መ. ገዛ

መነጠል

1. የተለያዩ አምስት ጥምር ቃላትን በመጻፍ፣ ቃላቱን ነጣጥላችሁ አሳዩ።

ምሳሌ፡- ዝናብአጠር የሚለው ጥምር ቃል “ዝናብ + አጠረ” ይሆናሉ።

2. የሚከተሉት ባለቅጥያ ቃላት ከምንጣቡ የወጡ ናቸው፤ ቅጥያዎቻቸውን ከዋናው ቃል ነጣጥላችሁ በመጻፍ አንብቡ።

- ሀ. በቤታችሁ   ለ. ከመጋዘን   ሐ. በውስጥ   መ. ከቤቱ ላይ   ሠ. ስለትምህርት

መጻፍ

የዓረፍተነገሮችን መልዕክት በማያዛባ መልኩ ቃላቱን በቅደምተከተል ጻፏቸው።

- ሀ. ሥራ ወዳድ እማ ትርፌ ሰው ናቸው ጠንካራ።
- ለ. የለዎትም እማ ትርፌ ቅቤ?
- ሐ. ድልብ ሸጡ በሬዎችን አባ ገረመው።

4ኛ ቀን

ማንበብ

1. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቡድን ሆናችሁ በቃላችሁ መልሱ።

- ሀ. አንድ ነጋዴ ኪሳራ የሚገጥመው ምን ሲሆን ነው?
- ለ. ገርን (ደንበኛን) በሣቅና በፈገግታ ማስተናገድ ለምን የሚጠቅም ይመስላችኋል?

2. ቀጥሎ ለቀረቡት ጥያቄዎች አጫጭር መልሶችን በፅሁፍ ስጡ።

- ሀ. እማ ትርፌ በተሰማሩበት የንግድ ዘርፍ ቢከሥሩ ምን ያጋጥማቸው ነበር?
- ለ. “ለዛሬ ቅቤ የለኝም ልጄ” ሲሉ ምን ማድረግ አስበው ነው?
- ሐ. በችርቻሮና በጅምላ ነጋዴ መካከል ምን ዓይነት ግንኙነት አለ?

ቃላት

የሚከተሉትን ቃላትና ሐረግ በምንባቡ ውስጥ ባላቸው ዐውድ መሠረት ፍቻቸውን ስጡ።

- ሀ. ጨመረ   ለ. ላቅ ያለ   ሐ. ሐቀኛ   መ. ርካሽ

መጻፍ

በቡድን በቡድን ሆናችሁ “የጽሕፈት መሣሪያዎች አቅራቢ ነጋዴ ብሆን ኖሮ” በሚለው መንደርደሪያ ሀሳብ መነሻነት አንድ አንቀጽ ጽፋችሁ አንብቡ።

ግለገብ

ገንዘብ

ገንዘብ ለመገበያያ እንዲሆን በመንግስት የሚሰየም ህጋዊ ቁስ ነው። ገንዘብን በመጠቀም እቃንና አገልግሎትን መግዛትና እዳንም መክፍል ይቻላል። በጥንት ጊዜ አሞሌ ጨው፣ የዝሆን ጥርስ፣ አልማዝና ወርቅ ለመገበያያነት ያገለግሉ ነበር። ይሁን እንጂ ቋሚ ተመን ስላልነበራቸው የገንዘብን ያህል ግብይትን የሚያፋጥኑ አልነበሩም።

ገንዘብ የተለያየ ቋሚ ዋጋ ባላቸው ህጋዊ ኖቶች ይወከላል። ለምሳሌ አሁን በአገልግሎት ላይ ያለው የኢትዮጵያ ገንዘብ ስድስት ዓይነት ሳንቲሞችና አምስት ዓይነት ብር ኖቶች አሉት። በሳንቲም አንጻር አንድ ሳንቲም፣ አምስት ሳንቲም፣ አስር ሳንቲም፣ ሃያ አምስት ሳንቲም፣ ሃምሳ ሳንቲምና መቶ ሳንቲም(አንድ ብር) ይጠቀሳሉ። አንድ ብር፣ አምስት ብር፣ አስር ብር፣ ሃምሳ ብርና መቶ ብር ደግሞ የብር ኖቶች ናቸው ።

*** “ምንባቡ ቀጥሎ ስለምን የሚገልጽ ይመስላችኋል?”***

የገንዘብ ኖቶች ዋጋ በአገሮች የሀብት ክምችትና የእድገት ልዩነት ምክንያት በየወቅቱ ሊለያይ ይችላል። ለምሳሌ የአሜሪካ ዶላርና የኢትዮጵያ ብር በተጠቀሱት ምክንያቶች በየጊዜው የዋጋ ልዩነት ይኖራቸዋል። በአንድ ወቅት አንድ የአሜሪካ ዶላርና አንድ የኢትዮጵያ ብር እኩል ምንዛሬ ላይኖራቸው ይችላል። ከአንዱ ገንዘብ ወደሌላው የሚደረገው ልውውጥ በወቅቱ ባለው በሁለቱ አገሮች የምንዛሬ ተመን መሰረት የሚከናወን ይሆናል።

የአንድ አገር የገንዘብ ኖት ጊዜው ሲያልፍበት እንደተራ ወረቀት ሊቆጠር ይችላል።

ለምሳሌ በደርግ ዘመነመንግስት ያገልግል የነበረው የኢትዮጵያ ብር በአሁኑ ጊዜ ከተራ ወረቀት ተለይቶ አይታይም።

በአጠቃላይ ገንዘብ ከአንድ አገር ሀብት፣ እድገት፣ የንግድ ልውውጥና የህዝብ ብዛት መጠን አንፃር ተመጥኖ ታትሞ ለመገበያያነት ያገለግላል። ህጋዊ መገበያያም በመሆኑ በሰዎች ዘንድ ተቀባይነት አለው።

1ኛ ቀን

ማዳመጥ

ሰላማዊት “ጠንቃቄ”

ቃላት

1. ለሚከተሉት ቃላት ባዳመጣችሁት ምንባብ መሠረት ተመሳሳይ ፍቻቸውን በፅሁፍ ስጡ።

ሀ. አያሌ	መ. አጣጣመ	ሰ. ራኔይ
ለ. ዘወትር	ሠ. አጤኑ	ሸ. ሕልም
ሐ. ትሽፍናለች	ረ. ቅጽል	

2. ከላይ ከ “ሀ - ሸ” በተዘረዘሩት ቃላት ዓረፍተነገሮችን ሠርታችሁ አንብቡ።

2ኛ ቀን

ማንባብ

1. የሚከተለውን ጥያቄ በቃላችሁ መልሱ።

“ገንዘብ” የሚለው ርዕስ ስለምን የሚያስረዳ ይመስላችኋል?

2. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት መልሶቻቸውን በፅሁፍ ስጡ።

- ሀ. በኢትዮጵያ ስንት ዓይነት ሳንቲሞች አሉ?
- ለ. በጥንታዊ የመገበያያ ቁሶች የነበረው ችግር ምን ነበር?
- ሐ. የመገበያያ ገንዘብ ባይኖር ኖሮ ሰዎች ምን ይገጥማቸው ነበር?

ቃላት

1. በሚከተሉት ቃላት ዓረፍተነገሮችን ሠርታችሁ ዐውዳዊ ፍቻቸውን ግለጹ።

ሀ. መገበያያ	ሐ. ተራ	ሠ. ገንዘብ
ለ. ልውውጥ	መ. ምንዛሬ	ረ. ማተም

2. የሚከተሉትን ቃላትና ሐረጎች ምንነት በቃላችሁ ግለጹ።

ሀ. ወርቅ	ሐ. አሞሌ ጨው	ሠ. ሳንቲሞች
ለ. የብር ናት	መ. የዝሆን ጥርስ	

መጻፍ

“ገንዘብ” የሚለውን ምንባብ ሦስተኛ አንቀጽ በራሳችሁ አባባል አሳጥራችሁ ጻፉ።

3ኛ ቀን

ማዳመጥ

ሰላማዊት “ጠንቃቄ”

ባዳመጣችሁት ምንባብ መሠረት ለሚከተሉት ጥያቄዎች ትክክለኛ መልሶችን ስጡ።

- ሀ. ባንክ ለምን ያገለግላል?
- ለ. “ጠንቃቄ” የሚለው ቃል ምንን ይገልጻል?
- ሐ. የባለታሪካ ራጅይ ምን ነበር?
- መ. የኢትዮጵያ የብር ኖቶችና ሳንቲሞች ምን ምን ናቸው?

ቃላት

በ “ሀ” ረድፍ ያሉትን ቃላት ፍቻቸውን ከ “ለ” ረድፍ መርጣችሁ አዛምዱ።

<u>ሀ</u>	<u>ለ</u>
1. እርቃን	ሀ. ተስፋ
2. ጥቅም	ለ. ማከማቸት
3. ማጠራቀም	ሐ. ፋይዳ
4. ምኞት	መ. ራቁት

ማጣመርና መነጠል

1. ቀጥሎ የቀረቡትን ጥምር ሀረጎች ወደ ብዙ ቁጥር ለውጣችሁ ጻፉ።

ሀ. ከገንዘብያዥ	ሐ. በፍርድቤት	ሠ. ከማዘጋጃቤት
ለ. በጤናጣቢያ	መ. ወደጤናኬላ	ረ. ወደመዝገብቤት
2. ቀጥሎ የቀረቡትን ቃላት ዋናውን ቃል ከቅጥያው በመነጠል ጽፋችሁ አንብቡ።

ሀ. ለዜጎች	ሐ. ስለገንዘብ	ሠ. በወጥነት
ለ. በቁሶች	መ. በሳንቲሞች	